

“Soms breekt uw licht”

Dat in het kader van ‘Amsterdam boekenstad’ Amsterdammers elkaar in 10 dagen de hele bijbel voor zouden lezen, zo hier en daar, had ik gehoord. Toen in dat kader afgelopen week de kerk bij mij om de hoek de deuren op zomaar maandagmorgen wijd open had staan, kon ik het niet laten toch even van de fiets af te stappen. Zou het Paulus zijn wiens brieven hier worden uitgestrooid over de hoofden van stuurloos ronddobberend Amsterdam Oost? De lessenaar in de deuropening opgesteld – microfoon erbij? Maar nee, het ging over David, ook een spannend verhaal. Een enkeling die even bleef staan bij de uitnodigende stoeltjes. Anderen liepen door.

Vandaag hebben wij hier de nagedachtenis van wie we missen. En daar komen we wel voor zitten. Onze gemeenteleden, bekenden en minder bekenden, ouders en andere familie, een kind... Die van de Schiphol brand, wier namen op het doek hier achter mij.

Daar komen we voor en wat een zegen dat dat kan. Deze week verscheen weer een boek dat beschrijft hoe erg het is als er geen ruimte is om te rouwen. Het verliezen van een kind bij de geboorte waar nooit meer over gesproken werd. Verlies dat geen naam mag hebben en juist daarom misschien wel een leven lang hangen blijft. Wat een zegen is het zoals vandaag samen de gedachtenis vorm te kunnen geven. Misschien ook zonder dat we de verhalen kennen van elkaar maar toch straks al die dierbaren in het licht te stellen. Tegenwoordig te stellen. Er niet aan voorbij te gaan. Oud gegaan of jong, te jong, nooit geweest..

Ik moest eraan denken dat ergens in de loop van de zomer een publicatie verscheen waarin beweerd werd dat de kruisiging van Jezus niet echt zou hebben plaatsgevonden. Er was zelfs onderzoek naar gedaan en de schrijfster was er kennelijk veel aangelegen deze uitkomst naar buiten te brengen want ze had er last van gehad, van dat kruis.

Ik merkte dat het me stak. Niet dat ik me nooit gerealiseerd heb dat Bijbelse gegevens soms niet of niet helemaal historisch zijn. Of nooit gevoeld heb hoe belastend in de kerken over het kruis gesproken is. (Hoe het ook teveel plaats in kan nemen, zoals Henk Hillenaar vorige week in zijn overweging terecht zei). Maar omdat de dood hier werd weggepoetst. Er stond iets in mij op van groot verzet. Omdat ik niet houd van godsdiensten die op schoonheid en vrede alleen zijn gebouwd. Omdat zo het leven niet is. En omdat ik er zelf misschien wel enige tijd voor nodig heb gehad te ontdekken hoe waardevol het me misschien wel is dat wat wij hier viëren, ons samenkomen hier, niet gebouwd is op welvaart, schoonheid en geluk – hoeveel moois we ook met elkaar mogen beleven, maar op wat gebroken is in het leven. Het christendom is gebouwd op de nagedachtenis van een gekruisigde mens. Een mens die zelf uitreikte naar anderen die gebroken waren en ziek, arm, niet gezien. En die dat zelf met de dood moest betalen.

In de brief die Paulus schrijft in zijn gevangenschap komt het allemaal terug. Het is een statige brief, voornaam van taal. Een postuum erbetoon aan deze gekruisigde. En zoals je 't hebben kan, dat je een mens pas leert kennen als hij of zij gestorven is, zo is deze Paulus, die Jezus niet eens gekend heeft vervuld van wat het leven en de dood van deze mens aan hem doet. Ik moest denken aan hoe ik het zelf wel eens heb gehad, dat ik door de verhalen van anderen een uitvaart niet anders kon beginnen dan met te zeggen: ik heb iemand leren kennen. Deze dode is voor me gaan leven.

Paulus is gevangen. Letterlijk, maar meer nog gevangen in Christus. In deze mens over wie hij schrijft. Juist diens – brute - dood lijkt hem zicht te hebben gegeven op een andere manier van leven waar deze Jezus hem de ogen voor geopend heeft. Wiens hele leven tot de hem

aangedane (! zijn eigen) dood aan toe in het teken stond van verbinding met de ander. Met gebrokenheid en verlies aan waardigheid, aan mogelijkheden, aan leven. En juist zo uitzicht gaf op een andere werkelijkheid. Een andere, mogelijke liefde. Andere, mogelijke gemeenschap tussen mensen. Waar uit de diepte het leven in zicht komt.

Om het lijden te verheerlijken? Erin te blijven hangen? Zo mag het toch niet zijn, daar worden we niet beter van. Of dat hier een god voor Paulus zichtbaar is geworden die anders dan andere goden met dat lijden te maken wil hebben. Het niet uit de weg wil gaan. De god die in deze Christus een ander gezicht heeft laten zien: het gezicht van een, die tot de diepste diepten van wat mensen zijn en meemaken wil afdalen en daarbij zijn en van daaruit het leven juist dienen. In alle behoedzaamheid. Juist, omdat het zo breekbaar is.

Een psalm komt bij Paulus op en hij verweeft die in zijn woorden - psalm 68. Waar de eeuwige gevangenen redt en ze mee omhoog neemt naar zijn woning. Om recht te doen, zoals de psalmen dat zo mooi kunnen zeggen. Om tegenover de vijanden het op te nemen voor de misdeelden. Gevangenen, zoals Paulus natuurlijk zelf. Wat een grote troost. Gevangenen ook zoals de lezers van zijn brief: zijn we niet ook allemaal gevangen?, schrijft hen Paulus. In onze verblinding. Zo doelloos als we bezig zijn. We doen maar wat. We verlangen maar wat.

En dit is misschien de kern van dit deel van de brief wel: dat Hij die is opgestegen met de gevangenen tegelijk degene is die eerst is afgedaald.

Dat dat het wonder is van Christus : de Eeuwige die niet zetelt in de hoge hemel maar afgedaald is naar wat lager is. In deze mens. Naar de slavenmarkt, naar het onrecht. Vandaag voegen we daaraan toe: naar de diepte van de dood. Dikwijls met groot verdriet gepaard.

Paulus leert in Christus een dode kennen, die een brute dood is gestorven. Dat gebeurt nog steeds. Ook een levende, die ergens voor heeft gestaan. Christus, wiens naam misschien juist daarom zo vol leven is en troost, omdat hij in zijn leven dat zo voor ogen heeft gehad. Niet aflatend, tot het uiterste zeggen we soms. Een naam die juist daarom niet sterven kan misschien wel.

Nadat Paulus in de vorige hoofdstukken van zijn brief de grote gaven die in Christus tot ons zijn gekomen beschreven heeft: de overvloed van genade, die hij geschonken heeft, de scherpzinnigheid van deze mens, de grote liefde, inzicht en uitzicht, is in dit hoofdstuk er de omkering naar ons. Ons te laten vervullen van deze dode, die tegelijk de levende is.

Paulus schildert het beeld van de opgevaren Christus, de Christus die niet langer aanwezig is. Maar wiens gestalte voor hem niet uit beeld is geraakt. Integendeel, in heel zijn lichamelijke aanwezigheid is. Evenzeer als in andere brieven benadrukt Paulus hier hoe wij samen dat lichaam kunnen zijn. We kunnen het samen gestalte geven. We kunnen samen die volmaakte mens vormen. Zulke zinnen! Dat zou de volle wasdom van Christus kunnen zijn: als wij samen hém zouden zijn. Door te respecteren en niet te vergeten. Door te leven uit wat hem ter harte ging: waar hij voor heeft gestaan. Eenheid. Verbinding met wat ten onrechte gebroken is en recht dient te worden gedaan. Door het te doen. Die God voor ogen te houden die met ons wil zijn en al is - in alles en allen. En die daarom alleen kan bestaan in gemeenschap van mensen. Door in alles wat ons overkomt en wie we zijn deze dode te gedenken met de onze.

Laten we het zo doen. Als we onze namen noemen, Laten we ze dan noemen in Zijn licht.

Juut Meijer

Gelezen: Efeziërs 4: 1-16